

значними площами посіву багаторічних трав можуть бути джерелом виробництва соковитих зелених кормів;

- здійснення постійного контролю за використанням та охороною земель відповідних державних органів та землевпорядних служб з метою забезпечення екологічно безпечного землекористування та попередження деградаційних процесів у агроландшафтах.

Література

1. **Богіра М.С.** Земельна реформа в Україні – наслідки і перспективи// Землевп. вісн. – 2006, № 4. – С. 35-37.
2. **Землевпорядне** проектування: Еколого-ландшафтне землевпорядкування сільськогосподарських підприємств. А.М. Третяк, В.М. Другак, Р.А. Третяк, Л.А. Гунько: Навч. пос. – К.: Аграр. наука, 2007. – С. 61-92.
3. **Казьмір П., Казьмір Л.** Особливості використання земель в особистих селянських господарствах гірських районів Львівщини// Вісник Львів. держ. аграр. у-ту: Землевпорядкування і земельний кадастр. – 2005, № 8. – С. 39-47.
4. **Казьмір П.Г., Казьмір Л.П.** Магістральний напрямок екологізації сільськогосподарського землекористування та завдання землевпорядкування// Управління земельними ресурсами в контексті сталого розвитку. – Львів: Укр. технології, 2005. – С. 44-48.
5. **Природно-ресурсна** сфера України: проблеми сталого розвитку та трансформацій/ Під заг. ред. Б.М. Данилишина. – К.: ЗАТ "Нічлава", 2006. – 704 с.
6. **Третяк А.М., Хапіцька З.С.** Оптимізація землекористування в умовах реформування земельних відносин на регіональному рівні (на прикладі Карпатського регіону України). – Чернівці, 1996. – 104 с.
7. **Флекей З., Гулаткан Ф., Флекей В.** Напрями територіальної організації системи селянського землекористування в гірських районах Закарпатської області// Вісник Львів. держ. аграр. у-ту: Землевпорядкування і земельний кадастр. – 2003, № 6. – С. 33-41.
8. **Щурик М.** Екологія як парадигма відтворення земельних ресурсів АПК Карпатського макрорегіону// Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. "Екологія: проблеми адаптивно-ландшафтного землеробства". – Ін-т природничих наук Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2006. – С. 112-116.

УДК 332.334.4:630

Аспір. О.В. Сакаль¹ – НЛТУ України, м. Львів

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ОБЛІКУ

Охарактеризовано та аналізовано стан обліку і використання земель лісогосподарського призначення у Карпатському регіоні України.

Ключові слова: землі лісогосподарського призначення, облік, землевласник, землекористувач.

Post-graduate O.V. Sakal – NUFWT of Ukraine, L'viv

Description of Forest and Other Wooded Land in the Carpathians Region of Ukraine and Land Accounting Problems

The paper contains the description and analysis of the state of the accounting and use of forest and other wooded land in the Carpathians region of Ukraine.

Keywords: land for forestry, forest and other wooded land, quantitative accounting of land, landowner, landuser.

¹ Наук. керівник: доц. О.В. Врублевська, канд. екон. наук – НЛТУ України, Львів

Актуальність і мета дослідження

В умовах активного реформування відносин власності на землю як основний просторовий ресурс актуальним є дослідження ефективності використання земель лісогосподарського призначення, особливо у Карпатському регіоні України, де вони охоплюють значну площу. Об'єктом нашого аналізу є землі лісогосподарського призначення Закарпатської, Івано-Франківської та Львівської областей. Завдання дослідження: 1) охарактеризувати землі лісогосподарського призначення Карпатського регіону України; 2) проаналізувати стан обліку і використання земель лісогосподарського призначення Карпатського регіону України.

Характеристика та аналіз стану обліку і використання земель лісогосподарського призначення у Карпатському регіоні України

Загальну характеристику земель лісогосподарського призначення Карпатського регіону України, а також аналіз їх використання здійснюємо на основі даних державної статистичної звітності з кількісного обліку земель, яка ведеться в складі Державного земельного кадастру [1, с. 38]. Використовуємо дані Державного земельного кадастру, оскільки він містить інформацію про землі всіх категорій і ведеться за єдиною методикою з дотриманням принципу сумісності з іншими кадастрами, в тому числі і лісовим [2, с. 34].

Облік лісів включає збір та узагальнення відомостей, які характеризують кожен лісову ділянку за площею, кількісними та якісними показниками. Облік лісів ведеться на основі матеріалів лісовпорядкування з метою постійного забезпечення актуальності характеристик кожної лісової ділянки, їх змін, спричинених природними чинниками чи господарською діяльністю людини (ст. 54 Лісового кодексу України (ЛКУ) [3]).

Відповідно до ст. 49 ЛКУ з метою ефективної організації охорони і захисту лісів, раціонального використання лісового фонду України, відтворення лісів, здійснення систематичного контролю за якісними і кількісними змінами лісів на території України ведеться Державний лісовий кадастр на основі Державного земельного кадастру. Унаслідок консультацій із фахівцями з ведення Державного земельного кадастру у Закарпатському, Івано-Франківському та Львівському обласних управліннях земельних ресурсів встановлено, що склалася практика ведення обліку земель лісогосподарського призначення на базі даних лісогосподарських підприємств, тобто на основі Державного лісового кадастру, що, на нашу думку, не створює передумов для ефективного обліку земель лісогосподарського призначення, а відтак і ефективного їх використання та охорони.

Ліси України за екологічним і соціально-економічним значенням та залежно від основних функцій, які вони виконують, поділяються на 4 категорії (ст. 39 ЛКУ) [3]: захисні ліси; рекреаційно-оздоровчі ліси; ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення; експлуатаційні ліси.

Згідно із наказом Державного комітету статистики України "Про затвердження форм державної статистичної звітності з земельних ресурсів та Інструкції з заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель

У земельно-статистичних формах звітності з кількісного обліку земель визначено 14 основних груп власників і користувачів земельних ділянок [6, с. 145-146] – підприємства, установи, організації залежно від галузей економіки та видів економічної діяльності, а також громадяни. Окремо виділено землі запасу, резервного фонду та землі загального користування, а також землі, які входять до інших адміністративно-територіальних утворень. Вважаємо, що значним недоліком державної статистичної звітності з кількісного обліку земель є об'єднання в одному переліку власників та користувачів земельних ділянок. Облік земель окремо за власниками і користувачами дасть змогу ефективніше приймати управлінські рішення, пов'язані з використанням, охороною та відтворенням земельних ресурсів.

Ми проаналізували динаміку структури власників та користувачів лісів та інших лісовкритих площ у Львівській області впродовж 2000-2005 рр. (частка у загальній площі по області). Встановлено, що основними користувачами і власниками земель лісогосподарського призначення у Львівській області є лісогосподарські підприємства; частини, підприємства, організації, установи, навчальні заклади оборони; організації, підприємства і установи природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення. Значні площі лісів та інших лісовкритих площ (4,8 %) у Львівській області зараховано до земель запасу та земель, які не надані у власність і користування, а також землі, право власності на які або користування припинено згідно із чинним законодавством, та землі резервного фонду.

За досліджуваний період відбувся значний перерозподіл земель всіх категорій, що сприяло різкому збільшенню кількості власників землі та землекористувачів у регіоні. Помітні зміни відбулися щодо лісових земель, які перебували у власності і користуванні сільськогосподарських підприємств. Їх площа значно скоротилася, як і площа земель, які перебувають у користуванні частин, підприємств, організацій, установ, навчальних закладів оборони, інших військових (збройних) формувань – така тенденція спостерігається з 2003 р. Схожа ситуація склалася й у Закарпатській та Івано-Франківській областях. Це свідчить про прояв у досліджуваних областях Карпатського регіону однієї з тенденцій реформування лісового господарства України – передача для ведення лісового господарства лісогосподарським підприємствам, що належать до сфери управління Державного комітету лісового господарства України, лісів інших користувачів та лісів, розташованих на землях запасу.

Динаміку площі лісів та інших лісовкритих площ, наданих у користування лісогосподарським підприємствам у Закарпатській, Івано-Франківській та Львівській областях у 2001 та 2005 рр. показано на рис. 1. Дані обліку свідчать, що площі земель лісогосподарського призначення у Карпатському регіоні зростають.

Унаслідок консультацій з фахівцями, які займаються веденням земельного кадастру, встановлено, що у графі "Кількість власників землі та землекористувачів" форми земельно-статистичної звітності [4] наводяться дані з урахуванням того, що підприємства, які мають у власності або корис-

туванні декілька земельних ділянок одного і того ж цільового призначення, обліковуються один раз. Якщо ж земельна ділянка одного власника або землекористувача знаходиться у різних адміністративних районах, то його обліковують відповідну кількість разів. Це зумовлює значні проблеми і непорозуміння в обліку кількості землевласників і землекористувачів і спотворює реальну ситуацію щодо їх кількості та розміру землекористування.

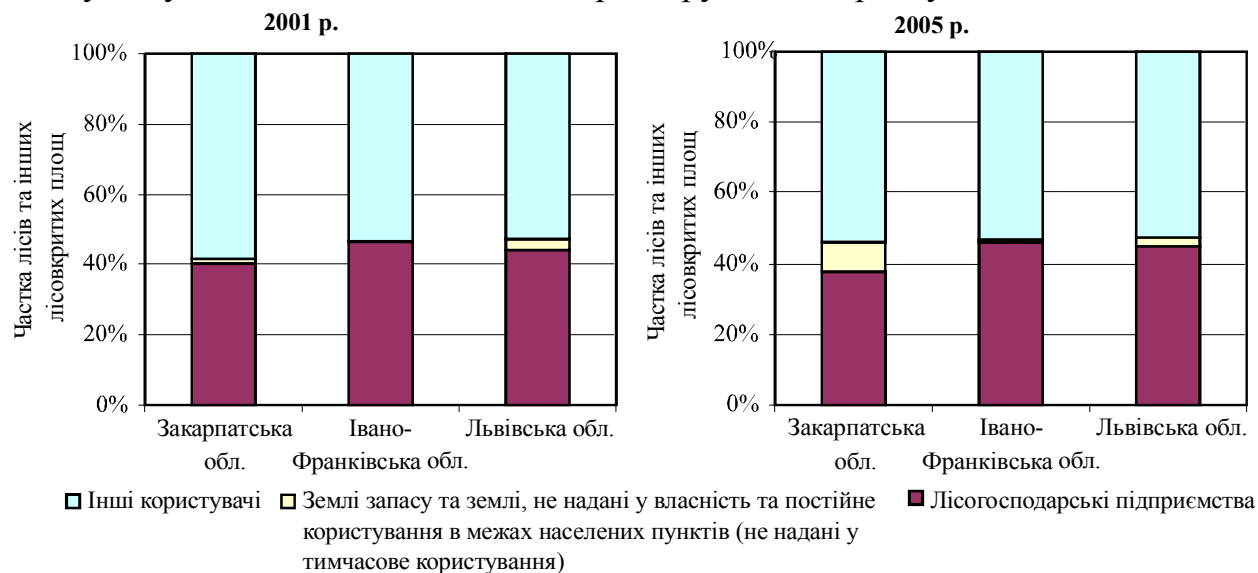


Рис. 1. Динаміка площі лісів та інших лісовкритих площ, наданих у користування у Карпатському регіоні України у 2001 та 2005 рр.

Як показує практика, такі неточності і помилки допускаються на рівні районів – базовому рівні земельно-статистичної звітності, на якому займаються збором і систематизацією інформації про земельні ресурси. На регіональному і національному рівнях тільки узагальнюють інформацію, яка надходить з базового рівня [6, с. 144].

Висновки

Внаслідок проведеного аналізу стану обліку і використання земель лісогосподарського призначення у Карпатському регіоні України можна зробити такі висновки:

Наявна система обліку земель в Україні недосконала і потребує реформування відповідно до соціально-економічних обставин сучасності та чинного законодавства.

Статистична звітність з кількісного обліку земель потребує уніфікації незалежно від секторів національної економіки, видів економічної діяльності, форм власності та організаційно-правових форм господарювання.

Одним із головних принципів ведення обліку земель є достовірність даних на всіх рівнях – базовому, регіональному та національному. Також важливим для виконання покладених на облік функцій є повнота статистичних даних. Недостовірність і відсутність повноти статистичних даних про стан використання земель лісогосподарського призначення не дає змогу зробити висновок про ефективність їх охорони і використання. Теперішній стан обліку земель лісогосподарського призначення створює передумови для значних порушень законодавства та збитків національної економіки.

Література

1. Чепков Б.М., Паночко М.М. Удосконалення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель// Землеустрій і кадастр. – 2004, № 1-2. – С. 37-44.
2. Сохнич А.Я. Методологічні засади інформаційного забезпечення державного земельного кадастру// Землеустрій і кадастр. – 2004, № 3-4. – С. 34-40.
3. Лісовий кодекс України. Введений в дію Постановою Верховної Ради України № 3853-12 від 21.01.1994 р. (зі змінами і доповненнями)// zakon.rada.gov.ua.
4. Наказ Державного комітету статистики України "Про затвердження форм державної статистичної звітності з земельних ресурсів та Інструкції з заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель (форми № 6-зем, 6 а-зем, 6 б-зем, 2-зем)" № 377 від 05.11.1998 р. (зі змінами і доповненнями)// www.infodisk.com.ua.
5. Наказ Міністерства лісового господарства України "Про затвердження Інструкції про порядок ведення державного лісового кадастру і первинного обліку лісів" № 134 від 15.11.1995 р.// www.fmnc.com.ua/zakon/laws_in_power/1995_11_15_00_00.html.
6. Державний земельний кадастр: сучасний стан і шляхи його вдосконалення: Монографія/ Під ред. д-р екон. наук, проф. М.Г. Ступеня. – Львів: НВФ "Українські технології", 2005. – 176 с.

УДК 635.976

Аспірт. С.М. Шевченко – Хмельницький НУ

НАСІННЄВЕ РОЗМНОЖЕННЯ ТА ВПЛИВ ГЛИБИНИ ПОСІВУ НА СХОЖІСТЬ НАСІННЯ КАРАГАНИ ДЕРЕВОПОДІБНОЇ

Представлено результати дослідження насіннєвого розмноження карагани деревоподібної, а також вплив глибини посадки на схожість насіння.

Ключові слова: карагана деревоподібна, насіння, генеративне розмноження.

Post-graduate S.M. Shevchenko – Khmelnytsky National University

Seminal reproduction and influence of depth of sowing on likeness of seed of Siberian Pea Tree

In the article the results of research of seminal reproduction are presented Siberian Pea Tree, and also influence of landing depth on likeness of seed.

Keywords: Siberian Pea Tree, seed, genesic reproduction

Карагана деревоподібна (*Caragana arborescens* Lam.) належить до родини бобових (L. *Fabaceae*). У природних насадженнях поширена у південній частині Сибіру, у Забайкаллі, на Алтаї та в Середній Азії [5]. За даними О.І. Барбарича (1952), в культуру карагану деревоподібну вперше введено в 1752 році Петербурзьким ботанічним садом [8]. В Україні вперше відзначено в 1811 році в Кременецькому ботанічному саду на Волині. З 1843 р. її почали з успіхом застосовувати при залісенні степів. Для створення живоплотів уздовж залізниць її вперше введено і випробувано Н.К. Средінським у 1878 р. і за його спостереженнями виявилася надзвичайно придатною для озеленення [4].

Використовується карагана деревоподібна для створення живоплотів як високих, так і середніх. Вводять карагану деревоподібну як допоміжну породу при закладці захисних смуг і лісових культур як на чорноземах, так і на малопродатних для лісівництва ґрунтах.

Карагана деревоподібна, не дивлячись на добру здатність до вегетативного розмноження, розмножується і насінням. Схожість та характер проростання насіння й до сьогодні вивчені не достатньо. Тому, досить цікавим є матеріал щодо вивчення розмноження карагани деревоподібної насінням.